

Everstiluutnantti evp. Martti Rajaniemen Lentäjän tie konsertin tervetuliaispuhe 8.3.2015

Lentäjän tie konsertti -Ilmavoimien vuosipäivän kunniaksi

Arvoisat musiikin ystävät, hyvä konserttiväki, hyvät naiset ja herrat.

Tervetuloa Lentosotakoulun Perinneyhdistyksen järjestämään LENTÄJÄN TIE KONSERTTIIN, joka tällä kertaa kunnioittaa 97 vuotta täyttäneitä ilmavoimiamme.

Ilmavoimamme perustettiin keskellä vapaussodan sekasortoisia oloja 6.3.1918. Kauhavalla on toimittu vuodesta 1929 alkaen ja toiminta päättyy lopullisesti kesäkuun loppuun mennessä, jolloin viimeisetkin purkuosaston rippeet poistuvat Kauhavalta. Ilmavoimien Kauhavalla oloaika kesti vajaat 90 vuotta.

Hyvät kuulijat! Ilmavoimiemme ensimmäinen lentokone, ranskalainen Morane Saulnier Parasol – merkkinen kone, lennettiin 6.3.1918 aamulla Uumajasta Vaasaan. Konetta ohjasi ltn Nils Kindberg, kreivi Eric von Rosenin ollessa mukana matkustajana. Matkan tarkoituksena oli luovuttaa kone hyvätahdon eleenä Suomen valkoiselle armeijalle.

Mainittakoon, että herrat toimivat vastoin Ruotsin valtion virallista kantaa, siis luvatta. Kindberg saikin palatessaan takaisin Ruotsiin 100 kruunun sakot luvattomasta poistumisesta maasta. Lahjaksi luovutettava kone oli valmistettu Ruotsissa Thulinin lentokonetehtaalla, mallinaan tuo ranskalaiskone.

Lentokoneen virallinen luovutus Suomen valkoiselle armeijalle tapahtui samana iltana kenraali Mannerheimin päämajassa, VR:n matkustaja-vaunussa Seinäjoen rautatieasemalla.

Suomen armeijan ylipäällikön, kenraali Mannerheimin päiväkäskyssä 13.3.1918 numero 21 on kirjattu seuraavasti: *”kuuluisa ruotsalainen löytöretkeilijä kreivi Eric von Rosen, joka on lahjoittanut armeijallemme sen ensimmäisen lentokoneen, on ilmoittautunut päämajaan saapuneeksi. Hänen kaunis lahjansa tulee vastaanotettavaksi kiitollisuudella ja merkittäväksi lentokoneena numero 1, Kreivi von Rosen, Suomen armeijan*

ilmailutarhaan.”

Neljä vuotta myöhemmin kyseinen päivämäärä, 6.3. nimettiin Ilmavoimien vuosipäiväksi. Mainittakoon, että Suomen Ilmavoimat ovat maailman toiseksi vanhimmat itsenäiset ilmavoimat Australian Ilmavoimien jälkeen.

Kyseisen koneen pienoismalli oli pitkään nähtävissä Lentosotakoulun sotilaskodissa.

Tähän koneeseen ja sen lahjoittajaan kreivi von Roseniin liittyy myös kiinteästi hänen käyttämänsä onnen risti. Rististä tuli myöhemmin ilmavoimiemme symboli, jota käytettiin mm. lipuissa, lentokoneissa, Akseli Gallen-Kallelan suunnittelemassa ns. vanhassa lentomerkissä, sekä joukko-osastotunnuksissa.

Kauhavalla tuo risti on tehty myös kuusen taimista upeaan kuusikujaan liittyen, laivueen eteläsivulle, ristejä on kaksi kappaletta. Ne ovat kooltaan noin 10 m kanttiinsa ja tarkoitettu näkymään vain ilmasta. Ristit ovat nähtävissä samoilla paikoilla myös tänään. Mainittakoon, että kuusikujan linnarakennuksen puoleisessa päässä on samalla periaatteella toteutettu teksti ILMK eli lyhenne Ilmailukoulusta, joka tuolloin istutushetkellä oli koulun virallinen nimi.

Valvontakomissio aikanaan sotien jälkeen antoi käskyn ristien hävittämisestä, käskyä ei kuitenkaan koskaan noudatettu.

6.3.1918 päivän tapahtumia kunnioittamaan on Vaasaan, koneen laskeutumispaikalle, Vaskiluotoon menevän tien varteen Hietasaaren kohdalle, pystytetty Kotkapatsas, joka muistuttaa meitä tänä päivänäkin kyseisestä tapahtumasta. Tuolle kotkapatsaan pääpiirteiselle alueelle ltn Kindberg ja kreivi von Rosen laskeutuivat suksilla varustetulla koneellaan.

Ilmavoimat lentää vuosipäivänään ylilennon patsaan yli. Mikäli sää estää ylilennon, patsaan juurelle lasketaan kukkalaite. Perinne jatkuu.

Arvoisa yleisö! Lähes päivälleen 75 vuotta sitten, noin viikkoa ennen talvisodan päättymistä, 5.3.1940, kaatui Äyräpäässä, Karjalan kannaksella 41 *nurmoolaasta* nuorta miestä, haavoittui 30 ja palasi takaisin vain 19.

Olen ollut tuolla taistelupaikalla Äyräpään kirkon raunioilla ja miettinyt ja taas miettinyt sitä kärsimystä, mitä tuo tragedia toi nurmolaisiin koteihin. Hyvät ystävät, vapautemme hinta on ollut kallis. Nuo nuoret miehet lunastivat sen omalta osaltaan, tapahtuma velvoittaa. Se velvoittaa meitä ylläpitämään huolta itsenäisyydestämme ja maamme puolustuskyvystä, joka ei ole suhdanteisiin nojaavaa, vaan pitkäjänteistä ja yli puoluerajojen kattavaa toimintaa.

Kauhavan tukikohdan lakkauttaminen oli valitettavasti tällainen edellämainittu suhdanneseikoilu. Tällaiseen meillä ei yksinkertaisesti olisi ollut varaa. Toivottavasti tämä nykyinen aika opettaa meitä toimimaan jatkossa oikein.

Hyvät kuulijat, konsertin järjestäjän eli Lentosotakoulun Perinneyhdistyksen toiminnan tavoitteena on vaalia Lentosotakoulun perinteitä. Yhdistys haluaa tehdä työtä kauhavalaisesta vinkkelistä, ylläpitäen ja tuoden esiin Ilmavoimallisia ja erityisesti Lentosotakouluun liittyviä tapahtumia, kuten tämä vuosipäiväkonsertti ja myöhemmin syksyllä toteutettava Lentosotakoulun perinnepäivän tilaisuus. Myös tasokkaat turvallisuuspoliittiset luentotilaisuudet ovat suunnitelmisamme.

Visioomme kuuluu myös perinnetilojen aikaansaaminen, joko upseerikerholta, josta kaupungilla ja LSK Businessparkilla on aiesopimus, koskien perinne- ja muutakin yhteistoimintaa. Tai mikäli Ilmailumuseon ajama kokoelmakeskushanke toteutuu, kyseiset perinnetilat olisi luontevaa sijoittaa kokoelmakeskuksen yhteyteen, laivueen entisiin tiloihin, jonne kokoelmakeskusta on kaavailtu. Itse pidän jälkimmäistä vaihtoehtoa parempana, koska tuolloin Lentosotakoulun muusta museaalisesti hienosta alueesta tulisi kaikkien perinteiden keskiö, joka toisi alueelle sen tarvitsemaa läpivuoden kestävästä sykkettä. Ilmailupuistohankekin sopisi alueelle paremmin kuin mihinkään muualle Kauhavan alueella, mikäli kokoelmakeskushanke toteutuu. Esitänkin puistohankkeen vetäjille aikalisän ottamista.

Hyvät kuulijat! Tämä konsertti on sidottu kiinteästi Kauhavaan, sen kylänraittiin, rautatieasemaan, elokuvateatteriin, seurantaloon ja ennenkaikkea 39- luvun lopun ja 40- luvun alun Lentosotakouluun ja siellä

oleviin rakennuksiin ja senaikaisiin lentokoneisiin sekä töitään tehneisiin ihmisiin. Nämä ihmiset peruskouluttivat mm. kaikki maamme sotalentäjät eli ne miehet, jotka hankkivat 1700 ilmavoittoa talvi- ja jatkosodissa ja näin estivät vihollisen koneita pudottamasta kuormiaan maassa oleviin kohteisiinsa.

Yksi näistä sotalentäjistä oli konsertin päähenkilö Risto Kuusava, joka astui varusmieheksi lentoreserviupseerikurssille kesällä 1939 eli vain vajaat puoli vuotta ennen talvisodan syttymistä.

Tässä konsertissa kerrottu tarina on todellinen ja mitä parhainta perinnetyötä, josta suuri kiitos Niemisen pariskunnalle jo tässä vaiheessa meidän kaikkien puolesta.

Hyvät kuulijat! Blenheim-lentäjä Risto Kuusavan koskettavaan, tositapahtumiin perustuvaan tarinaan ja konserttiin meidät johdattaa Kauhava Big Band kapellimestarinaan Jukka Lumme ja solisteinaan upea Susanna Erkinheimo, tenori Simo Korkia-Aho, trio Vuokko Sulkakoski, Helena Visti ja Eija Korpi.

Konsertin juontaa ilmaisutaidon lehtori, Irma Nieminen.

Arvoisa yleisö! Toivotan teille kaikille tunteikkaita hetkiä konsertin parissa sekä hyvää naistenpäivää.

Vielä kerran, sydämellisesti tervetuloa.